

A közszolgáltatások szervezése marginalizálódó térségekben

Velkey Gábor
MTA KRTK

Ha a marginalizálódás jelenségét a szakirodalommal (G. Jones, W. Leimgruber, E. Nel, 2007, Giddens 1984, Sommers-Mehretu, 1998) összhangban a társadalmi integráció hiányaként, vagyis a társadalom szétesésének, a társadalom egyes tagjai és csoportjai közötti gazdasági, kulturális és politikai távolság növekedéseként értelmezzük, akkor kiemelt fontosságú az állam szerepének vizsgálata. Az állam ugyanis közjogi értelemben az azt alkotó teljes közösség (területi és társadalmi értelemben egyaránt) számára nyújtott szolgáltatásaival, jelesen a közszolgáltatások egészével éppen a társadalmi integráció erősítését hivatott szolgálni. Magát a marginalizáció folyamatát tehát sokszereplős, különböző földrajzi léptékekhez (lokális, regionális, nemzeti, globális) is kötődő, társadalmi kölcsönhatások eredményének tekintjük, amely az egyes egyének és csoportjaik döntéseiben és a hatalmi viszonyok eredményeként előálló intézményi gyakorlatokban ragadható meg.

A közszolgáltatások elérhetősége a vidéki térségekben

Az alapszolgáltatások (igazgatás, oktatás, egészségügy, intézményes szociális szolgáltatások) decentralizált szervezése

- 3200 „kis köztársaság”
- 100 fő és 250000 fő között

Vegyes finanszírozás (állami normatíva, helyi (adó)bevételek)

- az állami hozzájárulás folyamatos és gyorsuló csökkenése
- óriási polarizáció a helyi pénzügyi lehetőségekben

MÁSKÉNT: Túlzott decentralizáció, súlyos forráshiány, piaci kiszolgáltatottság (helyi adóbevételek)

KÖVETKEZMÉNYEK: Hatalmas lejtő (településméret, centrum-periféria) az egyes lokális közösségek számára elérhető állami közszolgáltatásokban

Ez (állami alulfinanszírozás és piaci kiszolgáltatottság), jellemző az központi állam által nyújtott egyéb közszolgáltatásokban is, (úthálózat, infrastruktúra, tömegközlekedés, támogatott beruházások, stb.)

VÁLSÁG ezt a folyamatot erősíti és gyorsítja

VÁLASZ: ERŐTELJES és SZÉLESKÖRŰ CENTRALIZÁCIÓ (RE-CENTRALIZÁCIÓ)

Piaci kiszolgáltatottság helyett állami függőség és felelősség (a paternalista hagyományok újrakedése – atyáskodó állam, elvárt gondoskodás)

KÉT SAJÁTOSSÁG, demokratikus gyakorlat és hagyományok hiánya miatt a **HATALMI-POLITIKAI** szempontok szinte korlátlan érvényesülése az állami döntésekben (rendre felülírják a szakracionálisok), állandósuló **FORRÁSHIÁNY**

Hatalmi-politikai kiszolgáltatottság (1) és erősödő hatalmi-politikai függőség (2)

(vesztes, immár kétszeresen, a kis, periférikus helyzetű települések szegény közössége)

E FÜGGŐSÉG a **KÖZMUNKÁBAN** csúcsosodik ki, a helyiben élő aktív korú népesség 40-60%-a, csak itt kap legális jövedelmet, kényszermunka, esély nélkül a nyílt munkaerőpiacra történő visszaintegrálódást illetően.)